

Peter Hjørne: Det började med ord, inte med mord!

□ Göteborgs-Posten. 2020-02-02. Sida: 2

© Göteborgs-Posten eller artikel författaren. Utgivare: Christofer Ahlqvist. Databasens namn: Christofer Ahlqvist / Göteborgs-Posten / retriever-info.com

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Läs hela artikeln på <http://ret.nu/XLNpqIH5>

2

SÖNDAG 2 FEBRUARI 2020

GÖTEBORGS-POSTEN • ÖBEROENDE LIBERAL

Ledare

Adam Cwejman (politisk redaktör), Håkan Boström, Karin Pihl, Peter Hjørne (krönikör) | E-post: ledare@gp.se

Förintelsens minnesdag

Peter Hjørne: Det började med ord, inte med mord!

Vi har alla en plikt att reagera, markera och agera mot den ökande antisemitismen. Inte bara en gång om året på Förintelsens minnesdag, utan varje dag – genom utbildning i skolorna men också genom att samhället bestogar det skydd som judiska skolor och församlingar i dag tvingas lägga stora belopp på.

Har du hört något nytt? Är det sant det som sägs?
– Sant, allt är sant, Beyle.
Männens röst var hes och dov som om det hade vuxit något tjockt och stickande i halsen.

– Det är affischer uppliktade på väggar och stolpar. Inom två timmar måste varje familj överlämna en person. Kan du förstå vad det betyder, familjen måste själv välja ut sitt offer. Fattar du, alla välja ut någon. Annars tar man oss alla, alla utan undantag, och på så sätt låter tyskarna oss göra ett fritt val, här du Beyle, ett fritt val.
Alla blev som förtvånade. Ingen blev förvånad. Man kunde förvänta sig vad som helst av tyskarna. De tittade på varandra. Vem av dem skulle gå dit, gå dit varifrån man aldrig återvände? Var och en genomförs av en plögslik känsla av främlingskap. Den ene såg redan den andre som offer. Den ene såg redan sin rival i den andre.

Stycket ovan är taget ur en novell av den judiska författaren Rachel Korn. Skådespelaren Christer Henriksson läste ur novellen när årets stipendium från Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen delades ut, vid en gripande ceremoni på Dramaten i Stockholm på Förintelsens minnesdag den 27 januari.

Novellen är en av fyra noveller som översatts till svenska från polska, jiddisch, tjeckiska och hebreiska, Rachel Korn, en av fyra författare som skrivit skönlitterär om Förintelsen. Utgivningen möjliggjordes genom förra årets stipendium från Micael Bindefelds stiftelse. Stipendiet innebär också att 9 000 novellsamlingar kunde delas ut till skolelever genom Forum för levande historia.

Årets stipendium, som uppgår till 500 000 kronor, gick till den framstående koreografen och regissören Alexander Ekman för verket Vannakt, som har världspremiär på Arkipelag i oktober i år. Man tilldelades stipendiet "för sin filminstallation om de stora och komplexa frågor som minnet av Förintelsen väcker... På detta sätt hålls inte bara minnet av Förintelsen vid liv, utan projektet väcker också insikt om att det är möjligt för alla och envar att förhindra att något liknande någonsin händer igen."

Det är det som är själva kärnan i såväl Micael Bindefelds stiftelse som i Förintelsens minnesdag – att minnas för att förhindra en

upprepning. Men också att hedra de miljontals som mördades i världshistoriens mest barbariska, grymma och systematiska massmord. Sex miljoner judar avrättades. Romer, homosexuella, handikappade och oppositionella gick samma öde till mötes under en omänsklig och vidrig regim.

1999 instiftade Sverige den 27 januari som nationell minnesdag för Förintelsen. 2005 deklarerade FN dagen som internationell minnesdag. 27 januari är det datum då förintelselagren Auschwitz-Birkenau befriades 1945, för 75 år sedan. Över hela världen hölls minnesstunder och hedrades nazismens offer. I Auschwitz samlades 50 stats- och regeringschefer, däribland kronprinsessan Victoria och statsminister Stefan Löfven, vid en ceremoni. De viktigaste gästerna var emellertid 200 överlevande från dödslägret där 1,1 miljoner människor, främst judar, mördades. I Berlin tändes ljus vid Förintelsemonumentet. I koncentrationslägret Buchenwald i Tyskland hölls en minnesceremoni.

I Stockholm arrangerade Forum för levande historia en värdig och välbesökt manifesta-

Tobias Rawet, överlevande från koncentrationslägret i Ravensbrück. Bild: Tomas Oneborg

tion på Raoul Wallenbergs torg. Överlevaren Tobias Rawet var en av gästerna. Hans vittnesbörd lästes upp av Erika Hedenström.

Tobias Rawet berättade om livet i getton i Łódź, utan värme, utan vatten och med hungern som ständigt följeslagare. På gården fanns bara ett utedass. Det kom att bli hans räddning. Tobias mamma sänkte ner honom i en spann i dassets stank. Så undslapp han den gasbil som förde bort hans kusin Joel till en säker död.

"Min berättelse är bara en skärva av alla krossade livsdrömmar, sex miljoner mördade varav 1,5 miljoner barn. 100 000-tals romer, homosexuella och handikappade, alla människor som på något sätt inte stämde överens med en sjuk ideologi, mördades. Låt kunskapen bli en varning för alla oss som lever i dag om vad sortering av människor kan leda till. Och kom ihåg att Förintelsen inte började med mord. Den började med ord. Nedsättande ord som underminerade respekten för människan. Det spelar roll vad vi säger om och till varandra. Och det är ett ansvar som vi alla har. Jag vill också påminna, kanske framför allt er som är unga, om att bakom alla häresandande fakta om Förintelsen finns människor med ett namn och en historia. Tänk så mycket liv och lycka som släcktes. Tänk också vilket bidrag till världen som vi alla gått miste om. Tänk vad min Joel kunde ha utträttat.

Bakom varje av dessa obegripliga siffror på antalet mördade finns ett namn, ett ansikte, ett hjärta, en avbruten framtid. Vänner, hjälp oss att tillsammans minnas", uppmanade Tobias Rawet.

Beställiten och vidrigheterna är ofattbara och egentligen omöjliga att beskriva i ord. Men det är just ord, de överlevandes ord, berättelser sådana som Tobias Rawets, som gör att vi kan minnas nu och sedan.

Att minnas räcker emellertid inte. Vi måste lära och vi måste agera. Över hela det Europa, som var skådeplatsen för historien största och mest fasansfulla folkmord, växer antisemitismen. I land efter land berättar judar om sin oro och sin utsatthet. Sverige är inget undantag. Nio av tio judar anser att situationen för dem har förvärrats. Här har vi numera, inte bara högerns och vänsterns gamla unka antisemitism, utan också en stark, från Mellanöstern invandrad antisemitism – från länder där hatet mot judar och mot Israel är en del av den propagandistiska vardagen.

Mot det måste vi alla reagera, markera och agera. Inte bara en gång om året på Förintelsens minnesdag, utan varje dag – genom utbildning i skolorna men också genom att samhället bestogar det skydd som judiska skolor och församlingar i dag tvingas lägga stora belopp på. Det är vår plikt!

Penningtvättlagen

Sluta trakassera bankkunder

Sveriges Radio berättade i veckan om "Michael" som inte tilläts amontera på sina lån för att banken inte bara krävde att få reda på varifrån hans inkomster kom, utan även hur hans utgifter i övrigt såg ut. Allt skulle beläggas på papper (SR 30/1). Han är knappast ensam om att känna sig behandlad som en kriminell av bankerna. Utgångspunkten verkar vara att småsparare ska bevisa sin oskuld, i strid med grundlagens anda om oskyldighetspresumtion. Det vill säga att du är oskyldig till motsatsen bevisats.

Penningtvättlagen stipulerar att bankerna ska ha "kundkännedom", men redogör inte i detalj för hur det ska gå till. Bankernas agerande går inte heller att överpröva.

Att bankerna blivit mer nitiska på sifstorn har förstärkt att göra med de skandaler som uppdragats kring bland annat svensk bankverksamhet i Baltikum. Men varför ska det behöva gå ut över vanliga svenska bankkunder?

Det är förstärkt inte säkert att vanliga småsparare kan redogöra i detalj för varenda insättning. Eller för den delen att alla har som förväntas ha sina inkomstkvitton sparade i byrållådan.

Bankerna äger inte våra pengar. De förvaltar dem. Här verkar det ha blivit något missförstånd. Om bankerna ska lägga sig i människors privatekonomi i denna grad måste det bli möjligt att spara hos Riksbanken, vilket skulle garantera en annan trygghet. Men rimligare vore att reglera tillämpningen av nuvarande lagstiftning.

Bankerna äger inte våra pengar

Enligt en färsk rapport från Brottsförebyggande rådet hjälper inte penningtvättlagen mot de som sysslar med avancerad ekonomisk brottslighet. Bankerna silar helt enkelt mygg och sväljer kameler.

På den tiden bankerna mer tydligt var uppdelade i affärsbanker och lokalt verkande sparbanker var kundkännedom ett mindre problem. Dagens anonyma storbanker är lättare att utnyttja i tveksamma syften, men svaret kan inte vara en både ineffektiv och rättssäker kontrollapparat.

Banker är företag. Börjar de istället uppträda som förmyndare åt sina kunder kommer de snart att ifrågasättas politiskt. Och det med all rätt.

Håkan Boström

Göteborgs-Posten

Göteborgs-Posten skiljer på nyheter och åsikter. Tidningens åsikter återfinns på ledarsidan. Åsikter på Debatt, Kultur, Fråa ord och de personliga krönikorna är skribenternas egna.

GP:s innehåll publiceras elektroniskt samt lagras och tillhandahålls i elektroniska arkiv. Den som sänder material till tidningen anses medge sådan publicering, lagring och tillhandahållande.

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Christofer Ahlqvist
Nyhetschef Johan Sköld
Administrativ redaktionschef Ulf Nilsson
Redaktionell utvecklingschef Louise Sköld Lindel
Printchef Kar Hoikkanen
Kulturchef Björn Werner
Politisk redaktör Adam Cwejman
Kontaktpunkter till övriga chefer och redaktörer hittar du i sidhuvudet på respektive avdelning.

Vd Stampen Lokala Medier AB
Johan Hansson
Försäljningschef
Linda Eliasson Lotzner
Marknadschef
Josefine Meyer
GP:s Huvudväxel 031-62 40 00
(ej prenumrationsärenden)
Postadress: 405 02 GÖTEBORG
Besöksadress: Polhemplatsen 5

Redaktion 031-62 40 00
E-post: redaktion@gp.se
Internet: www.gp.se
Fax: 031-15 87 91
Bildredaktionen 031-62 42 88
När växeln är stängd
Nattredaktör 031-62 41 08
Göteborgs-Postens medarbetare nås via e-post enligt följande mönster: foramnamn.efternamn@gp.se

Prenumeration
www.gp.se/kunderservice
E-post: annonsbokning@gp.se
031-80 47 00 vardagar 8.00-16.00
Privatannonser
Få information och boka din annons själv via gp.se/privatannonser
För personlig service ring 031-80 47 00, då tillkommer serviceavgift på 100 kr.

Företagsannonser
031-80 94 90
E-post: annonsbokning@gp.se
Mer information på www.gp.se

Om tidningen utelämnar:
Anmäl dignet runt via gp.se/kundservice eller via självservice på telefon 031-80 47 05

Svarsmärkt trycksak
Tryck: V-1AB, Länsvägen 2020